

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kinevezés a M. N. Múzeum Könyvtárához. A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter úr dr. JAKUBOVICH Emil könyvtári gyakornokot 1914 január 29-én fizetéstelen segédorré méltóztatott kinevezni.

A budai könyvtár állapota a XVI. század végén. A königsbergi városi könyvtár kiadványainak utolsó kötete, mely Reinhold LUBENAU útleírásainak közlését kezdi meg a városi könyvtárban őrzött kézirat alapján,¹ közelről érdekel bennünket, mert írójuk, aki gyógyszerész volt, vándorútjában elkerült Magyarországra is s egy évet töltött el Pozsonyban 1580—81-ben; 1587-ben pedig dr. PEZ, császári követ, vitte magával konstantinápolyi útjára s a lassú hajóját alatt bőven volt alkalma megismerni hazánk egy jó részét, a határtól Nándorfehérvárig. Minden érdekelte őt, alapos megfigyeléseiről jegyzeteket készített magának s ezek alapján írta meg otthon késő öregségében útleírásait. Budán több napot töltöttek s janicsárok kíséretében bejárták Budát és Pestet, megnézték a várat is, ahol LUBENAUT különösen MÁTYÁS híres könyvtára érdekelte. Leírásából itt adjuk az erre vonatkozó részt.

«Nach Mittage sei wier widerumb in die Stadt gangen, und haben uns die Csausen in die Festung oder Schlos geführet, welches sehr weidt und gros auch hoch berumbt wegen der bibliotheca, so von Königh Mathia, des Johannis Hunniadis Sohn drein gestiftet gewesen, welcher Bucher noch etliche zu Wien in des Keisers bibliotheca vorhanden, so Königh Mathias mit eigener Handt auf Pergament geschrieben und ich sie selber in meiner Handt gehabt, als Ennium und Senecan und von Ferdinando dahin bracht . . . Inwendigh das Schlos feldt gantz in ein Haufen. Wier kamen in einen schonen Sahl. Da waren die Thurgericht, sowol die Fensterkopf und alle Pfeiler von rotem Marmor; nachmahl kamen wier in die Konigliche bibliotheca, da ein Hauffen Bucher ubereinander lagen, und wohnet ein alter Turck drein, der darauf Achtung gab; wolte nichts davon geben, sagett, es sei seines Keisers und im hart verboten. In einem andern Gemach wahr widerumb ein alter Turck. Da waren an den Wenden herumb die Tugenden gahr kunstlich gemahlet.»² . . .

HOLUB JÓZSEF.

A fővárosi könyvtár Almássy-téri fiókjának megnyitása, illetve birtokba vétele 1913 december 27-én ment végbe nagyszámú meghívott közönség jelenlétében. A csinos kiállítású pavillon, melyhez a DEÁK Ferencz szabadkőműves páholy 20,000 K-val járult hozzá, elrendezés és felszerelés tekinteté-

¹ *Beschreibung der Reisen des Reinhold Lubenau.* Herausgegeben von W. SAHN. I. Teil. Königsberg i. Pr. 1912. (Mitteilungen aus der Stadtbibliothek zu Königsberg i. Pr. IV.)

² J. h. 84. 1.

ben a kisebb amerikai típus hű utánzata s az utánzásban annyira megy, hogy a kézikönyvtárba a lexikonok és egyéb kézikönyvek mellé a Szentírást is beállította. Aki az Almássy-tér környékének felekezeti térképét ismeri, e különben dicséretes intézkedést aligha tartja épen szükségesnek s ismét tanuságos példát lát benne arra nézve, hogy mennyire rabja a fővárosi könyvtár vezetősége a külföldi mintának. Egyébként a könyvtár felszerelése és könyvkészlete teljesen megfelelné, ha arányban állna azon feladatok nagyságával, amelyek betöltésére hivatott. Jelenlegi méretei mellett inkább játékszer, amolyan kiállítási minta-faluba való látványosság, semmint komoly eszköze a modern könyvtári politikának. Ily méretekben egy közel milliós városban legalább is annyi fiókot kellene létesíteni, amennyi azoknak az egyéb közrendeltetésű épületeknek a száma, amelyekhez a nem épen válogatós pesti hunior e házikót hasonlított. Ettől azonban a fővárosi könyvtár vezetősége, amely állandóan öt fiók létesítéséről beszél, ugyancsak messze áll s a város pénzügyi viszonya aligha olyan, hogy a sok apró könyvtár megvalósítására csak gondolni is lehetne. Ha tehát a fővárosi könyvtár komolyan számbavehető könyvtárpolitikát akar csinálni, szakítania kell a liliputi-könyvtárak szerencsétlen ideájával s oly fiókokat kell létesítenie, melyek tényleg arányban állanak a rájuk való feladat nagyságával. De még ez esetben is sürgős megváltoztatásra szorul a fiókkönyvtárak szabályzatának 6. §-a, mely szerint a fiókból bárki kölcsön vehet könyvet, ha «állandó budapesti lakos», vagy ha érte «budapesti lakos jótáll» s az egyes fiókok működési területét szigorúan meg kell határozni. Ellenkező esetben örökkössé válik az az anomália, mely az első fiók megnyitása után csakhamar jelentkezett, hogy t. i. a könyvtári kikölcsönzést korlátozni, illetve időről-időre teljesen beszüntetni kellett. Az ezen ügyben megjelent újsághirekből s a hozzájuk fűződő polemikából úgy látjuk, hogy a fővárosi könyvtár vezetősége e jelenséget a siker jelének tekinti, holott az nem egyéb, mint a legteljesebb kudarc, amely sajnálatosan bizonyítja, mily kevésbé képes a könyvtár vezetősége előre látni ideáljai megvalósulásának praktikus következményeit.

A komáromi nyilvános közkönyvtár, melynek KULTSÁR István még 1829-ben vetette meg az alapját, 1914 elején költözött át a komáromi kulturházba. Új helyiségében a ma már 39,160 darabból álló könyvtár nemcsak kikölcsönzésre, hanem helyszini használatra is be van rendezve. Az olvasóterem 24 személy befogadására szolgál, míg a könyvraktár férőkapacitása 54,000 kötet. A könyvtár gondozását a JÓKAI Közművelődési Egyesület vállalta el, amely igazgatóvá dr. ALAPI Gyula eddigi őrt, őrré pedig dr. BARANYAI József segédőrt választotta meg.